

## **Nr 90.**

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående godkännande av avtal rörande handelshögskolans i Göteborg framtida ställning m. m.; given Stockholms slott den 27 februari 1953.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

## **GUSTAF ADOLF.**

*John Ericsson.*

---

### **Propositionens huvudsakliga innehåll.**

Förslag framläggs om godkännande av ett mellan representanter för staten, Göteborgs stad och handelshögskolan i Göteborg träffat avtal rörande högskolans framtida verksamhet och ekonomiska förhållanden. Avtalet föreslås skola träda i kraft den 1 juli 1953 och innebär att de kostnader för högskolans verksamhet, som ej täcks av högskolans egna inkomster, skall efter vissa grunder fördelas mellan staten och Göteborgs stad. För budgetåret 1953/54 föreslås att statsbidrag till högskolan enligt i avtalet angivna grunder skall utgå med 350 500 kronor.

*Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 februari 1953.*

**Närvarande:**

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, LINGMAN, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans- och civildepartementen anmäler chefen för handelsdepartementet, statsrådet Ericsson, *fråga angående godkännande av avtal rörande handelshögskolans i Göteborg framtida ställning m. m.* samt anför därvid följande.

**I. Inledning.**

I årets statsverksproposition (X ht p. 72) har Kungl. Maj:t på min hemställan föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Bidrag till handelshögskolan i Göteborg för budgetåret 1953/54 beräkna ett anslag av 300 000 kronor.

Med stöd av Kungl. Maj:ts den 9 maj 1952 givna bemyndigande tillkallade jag den 29 samma månad tre sakkunniga<sup>1</sup> för att inom handelsdepartementet biträda med utredning rörande handelshögskolans i Göteborg framtida ställning och med uppdrag tillika att å statens vägnar upptaga förhandlingar rörande statens, Göteborgs stads och högskolans framtida inbördes förhållanden i ekonomiskt och organisatoriskt hänseende.

De sakkunniga har den 15 december 1952 avgivit betänkande (stencilerat) med utredning och förslag angående handelshögskolan i Göteborg.

Över betänkandet har yttranden avgivits av statskontoret, kanslern för rikets universitet — efter hörande av rektorsämbetet vid Göteborgs högskola — stadsfullmäktige i Göteborg, styrelsen för handelshögskolan i Göteborg och handelskammaren i Göteborg. Sjurättsföreningen i Göteborg har ingivit en skrift i ärendet.

**II. Handelshögskolans tillkomst och nuvarande organisation m. m.**

I betänkandet redogörs inledningsvis för tillkomsten av handelshögskolan i Göteborg samt för högskolans utveckling och nuvarande organisation. Grundstadgar för högskolan fastställdes av Kungl. Maj:t den 15 oktober

<sup>1</sup> De sakkunniga var f. d. landshövdingen P. C. Jonsson, ordf., rektorn K. A. Jansson och byråchefen C. O. Sommar.

1920. Enligt dessa har handelshögskolan till uppgift att genom vetenskaplig undervisning och forskning främja vårt lands handel och näringsliv. Högskolans verksamhet påbörjades hösten 1923. Höstterminen 1925 inflyttade högskolan i särskilda av Göteborgs stad för ändamålet iordningställda lokaler.

Utgifterna för verksamheten täcktes till en början helt av räntor från donationsmedel samt elevavgifter. Göteborgs stad bidrog sedermera med belopp motsvarande de hyror, som påfördes högskolan. Från 1937 åtnjuter högskolan också statsanslag.

Studietiden beräknades före 1937 till två år men därefter till tre år. Examina vid handelshögskolan var till en början ekonomisk examen och handelslärarexamen, därefter även ekonomisk magisterexamen samt är numera ekonomexamen och ekonomie licentiatexamen. Högskolan äger också rätt att anordna disputationer.

Elevantalet har stigit från 11 höstterminen 1923 till omkring 400 höstterminen 1952. 1936 nåddes den punkt, då antalet inträdessökande blev större än vad handelshögskolan ansåg sig kunna mottaga och från denna tid har högskolan måst tillämpa ett gallringsförfarande beträffande dem som söker inträde.

Elevkårens tillväxt aktualiserade efterhand behov av ökad lärarpersonal och större lokalutrymmen. Högskolans ledning framlade i skrivelse den 21 december 1945 till chefen för handelsdepartementet förslag i ämnet. Med anledning härav tillkallade departementschefen särskilda sakkunniga för utredning av frågan, den s. k. 11-mannakommittén. De sakkunnigas förslag avlämnades den 19 mars 1947 och gick ut på en viss förstärkning av lärarkrafterna bl. a. i ämnet företagsekonomi, som föreslogs uppdelat på två linjer, en redovisningslinje och en handelslinje.

Kommittén anmälde också, att på dess tillskyndan tillhoppa 2 080 000 kronor insamlats från enskilt håll för uppförande av en ny handelshögskolebyggnad samt att Göteborgs stad beslutat upplåta tomt för ändamålet. Byggnadsarbetet tog sin början i november 1950 och den 24 oktober 1952 invigdes byggnaden för sitt ändamål. Den totala kostnaden för byggnad jämte inredning hade därvid uppgått till i runt tal 4 300 000 kronor. Resterande erforderligt belopp hade anskaffats genom insamling och ianspråktagande av högskolans egna fonder. Det nya byggnadskomplexet, som har en sammanlagd golvyta av omkring 6 500 kvm, utgörs av ett höghus i åtta våningar med därtill anslutna lägre byggnader. Höghuset är avsett att främst inrymma de olika ämnesinstitutionerna. I de lägre byggnaderna finns aula för 350 personer samt två större och tre mindre undervisnings-salar. Vidare är där inrymda bl. a. bibliotek och administrationslokaler samt lokaler för studentkåren. Byggnaden är dimensionerad att maximalt ge plats åt 650 elever.

Verksamheten vid handelshögskolan i Göteborg har också granskats av 1947 års handelshögskoleutredning, vilken främst hade att klarlägga handelshögskolornas behov av ekonomiskt stöd från statens sida. Utredningen avgav sitt betänkande den 15 juni 1948.

Ledningen av handelshögskolan utövas av en styrelse, bestående av nio ledamöter; ordförande, förordnad av Kungl. Maj:t, tre ledamöter, utsedda av handelskammaren i Göteborg, två ledamöter, utsedda av stadsfullmäktige i Göteborg, en ledamot, representerande Göteborgs högskolas lärarkår och utsedd av denna högskolas styrelse, en ledamot, utsedd av styrelsen för Göteborgs handelsinstitut och representerande institutets lärarkår, samt handelshögskolans rektor.

Rektor utses av styrelsen för en tid av tre år. Valet skall underställas Kungl. Maj:t för stadfästelse.

Den närmaste ledningen av studiearbetet utövar lärarrådet, som består av rektor, professor, som är i utövande av sin tjänst, samt den, som är förordnad att förestå professorsbefattning eller leder självständig och med examination förenad undervisning.

Befattning vid högskolan tillsätts av styrelsen. Professorsbefattning äger styrelsen tillsätta med fast anställning. Annan befattning må endast tillsättas på förordnande, tills vidare eller under viss tid. Professorsutnämning skall stadfästas av Kungl. Maj:t. Högskolans styrelse har beslutat att fr. o. m. innevarande läsår ordna den fast anställda personalens avlöningsförhållanden i enlighet med statliga löneplaner och att i övrigt tillämpa statens allmänna avlöningsreglemente där så befinnes möjligt.

För vart och ett av de vid högskolan förekommande huvudämnena — nationalekonomi, företagsekonomi (2 ämnen) rättsvetenskap och ekonomisk geografi — har en särskild institution inrättats med ämnesprofessorer som ledare. Av följande uppställning framgår vilka befattningshavare som finns på de olika institutionerna.

#### *Nationalekonomiska institutionen*

En föreståndare, tillika professor (Co 14), en docent (tjänstledig) (Ce 30), en biträdande lärare med deltidstjänstgöring, en assistent med deltidstjänstgöring, ett skrivbiträde med halvtidstjänst (Ce 8).

#### *Företagsekonomiska institutionen I*

En föreståndare, tillika professor (Co 14), en docent (tjänstledig) (Ce 30), två biträdande lärare, en assistent, två skrivbiträden, varav ett med halvtidstjänst (Ce 8).

#### *Företagsekonomiska institutionen II*

En föreståndare, tillika professor (Co 14), en biträdande lärare, ett skrivbiträde (Ce 8).

#### *Rättsvetenskapliga institutionen*

En föreståndare, tillika professor (Co 14), en biträdande lärare med deltidstjänst, ett skrivbiträde med 12 timmars tjänstgöring per vecka (Ce 13).

#### *Geografiska institutionen*

En föreståndare, tillika professor (Co 14), en biträdande lärare, ett skrivbiträde (Ce 8).

Vid sidan av ämnesinstitutionerna finns en fristående institution, den s. k. *ibero-amerikanska institutionen*, som icke är en forskningsinstitution i egentlig mening utan ett hjälpmedel för språkundervisningen i spanska och

portugisiska. I övrigt har den till uppgift att genom konsultativ verksamhet främja Sveriges kommersiella och kulturella utbyte med de spansktalande länderna samt med Brasilien och Portugal. Personalen utgörs av föreståndare, en medarbetare, tillika lärare med examinationsuppdrag, en biträdande lärare, tillika assistent, och ett skrivbiträde (Ce 8).

*Språkundervisningen*, som avser engelska, franska, tyska, spanska och ryska, omhänderhas av lärare med examinationsuppdrag. Endast läraren i spanska har tjänsten vid handelshögskolan såsom huvudsyssla. I engelska och tyska språken har extra lärare förordnats till hjälp åt huvudlärarna.

Personalen vid handelshögskolans *bibliotek* utgörs av en bibliotekarie (Ce 26), en biblioteksassistent (Ce 15) och ett skrivbiträde (Ce 8).

Å *rektorexpeditionen* finns följande personal anställd, nämligen en kamrer (Ce 25), en kansliskrivare (amanuens) med  $\frac{3}{4}$  tjänstgöring (Ce 15), en kontorist med 12 timmars tjänstgöring per vecka (Ce 13), ett skrivbiträde (Ce 8) jämte viss extra arbetskraft. Slutligen har handelshögskolan två vaktmästare anställda, den ene som förste vaktmästare och maskinist (Ce 13) samt den andre huvudsakligen som expeditivsvakt (Ce 11).

Den fast anställda personalens löner utgår med samma belopp som tillkommer statlig befattningshavare i motsvarande lönegrad. Rektor åtnjuter dessutom ett särskilt arvode (honorarium) å 3 000 kronor för år. Till assistenter och biträdande lärare med heltidsanställning utgår arvoden mellan 11 040 och 13 800 kronor för år. Extra lärare i huvudämne åtnjuter arvode med belopp varierande från några hundratal kronor till omkring 4 000 kronor för år. Under innevarande läsår förväntas dessa arvoden sammanlagt uppgå till omkring 13 000 kronor. För språklärarna utgår ersättning med 1 320 kronor för år för den första veckotimmen samt med 880 kronor för den andra och följande timmar. Härtill kommer ersättning för scriptarättning och för läraren i engelska 20 kronor i examensarvode för varje examinand utöver 40 årligen. Sammanlagda kostnaden för språkundervisningen beräknas under innevarande läsår uppgå till omkring 42 000 kronor.

Vad beträffar pensionsförhållandena för den fast anställda personalen åtnjuter numera professorerna, den administrativa personalen och vaktmästarna tjänstepension och deras efterlevande familjepension enligt samma grunder som tillämpas för motsvarande statliga befattningshavare; dock att skrivbiträde icke erhåller pensionsrätt förrän efter tre års anställning. Bibliotekarien och kontoristen är pensionerade i Svenska personal-pensionskassan. För professorn och docenten i nationalekonomi gäller särskilda pensionsbestämmelser.

Till fullgörande av sina pensionsförpliktelser disponerar högskolan en pensionsfond, som vid utgången av år 1952 uppgick till omkring 362 000 kronor.

Handelshögskolans inkomster utgörs huvudsakligen av statsbidrag — dels i form av anslag å riksstaten, dels som särskilda bidrag ur handels-

och sjöfartsfonden — kommunalt bidrag, elevavgifter och räntor av högskolans fondmedel. Sammanlagt har inkomsterna under åren 1949—1951 uppgått till 382 821, 372 447 resp. 390 512 kronor, varav statsbidrag 125 000, 130 000 resp. 130 000 kronor. För 1952 har högskolans styrelse räknat med inkomster å 417 370 kronor, varav statsbidrag 180 000 kronor. Högskolans utgifter uppgick för åren 1949—1951 till 373 819, 403 203 resp. 444 705 kronor och har för 1952 beräknats till 549 129 kronor. Högskolans verksamhet lämnade sålunda ett överskott å 9 002 kronor för 1949 men underskott för 1950 och 1951 med 30 755 och 54 192 kronor. Det för 1952 beräknade underskottet uppgår till 131 759 kronor. Uppkommande underskott har täckts genom ianspråktagande av högskolans fondmedel.

Dessa medel uppgick vid utgången av 1952 till följande belopp, nämligen i fonderna för högskolans verksamhet i allmänhet 2 066 397 kronor, i byggnadsfonden 525 804 kronor, i stipendiefonderna 198 309 kronor, i pensionsfonden 362 126 kronor samt i den s. k. A-fonden 103 537 kronor.

### III. Handelshögskolans fortsatta verksamhet.

#### Frågan om elevantalet.

De sakkunniga uttalar, att den yttre ramen för handelshögskolans verksamhet under den närmare framtiden kan sägas vara given i och med den nya byggnadens tillkomst. Denna har dimensionerats så att den medger en utvidgning av såväl undervisning som forskning. Enligt högskoleledningens uppfattning bör dessa utvidgningsmöjligheter nu i viss utsträckning begagnas och förslag härom har lämnats till de sakkunniga.

Av central betydelse för bedömningen av den fortsatta verksamheten är enligt de sakkunniga spørsmålet om elevantalets storlek. Om elevantalet skulle ökas avsevärt — den nya byggnaden torde lokalmässigt medge en höjning av elevantalet med drygt 50 procent — krävs en ökning av lärarkrafterna som är betydligt större än den styrelsen räknat med i sitt upp-  
rustningsprogram; detta har nämligen icke uppgjorts med tanke på en så avsevärd ökning av elevintagningen.

De sakkunniga erinrar om, att frågan om elevantalets storlek behandlades av 1947 års handelshögskoleutredning, vilken hos dåvarande arbetsmarknadskommissionen begärde en undersökning i ämnet. Kommissionen överlämnade i november 1947 en promemoria rörande det framtida behovet av civilekonomer, vilken remitterades till ett antal personalorganisationer m. fl. Kommissionen ansåg av olika skäl, att man borde iakttaga en viss restriktivitet i fråga om utbildningen av civilekonomer, och förordade en sådan minskning av intagningen till handelshögskolorna att den motsvarade 170 utexaminerade civilekonomer per år. De hörda remissinstanserna ställde sig i allmänhet kritiska till kommissionens förslag.

De sakkunniga anmärker i sammanhanget, att det totala antalet utexaminerade under läsåren 1948/49—1951/52 vid de båda handelshögskolorna utgjort 160, 215, 181 resp. 220 elever.

1947 års handelshögskoleutredning utgick vid sin beräkning av behovet av lärarkrafter och medelsbehovet i övrigt från att ingen väsentlig förändring av elevantalet skulle ske vare sig i Stockholm eller Göteborg.

De sakkunniga har under hand inhämtat yttranden i frågan från arbetsmarknadsstyrelsen och Svenska ekonomföreningen.

Arbetsmarknadsstyrelsen hänvisar till sin 1947—48 gjorda prognosundersökning och anser, att läget sedan dess icke förändrats i någon nämnvärd grad. Det aktuella arbetsmarknadsläget karakteriseras enligt styrelsen av balans mellan tillgång och efterfrågan på personal med handelshögskoleutbildning. Med reservation för en eventuell konjunkturnedgång synes någon avmattning i efterfrågan icke behöva väntas inom den närmaste framtiden. Bl. a. finns fortfarande en del tjänster för civilekonomer obesatta vid länsstyrelserna. Vad beträffar studenttillgången upplyser styrelsen, att en viss rekryteringsreserv finns för handelshögskolornas del, om möjligheter skapas att i större utsträckning än hittills taga emot elever, som icke uppfyller de formella kompetenskraven men som i praktisk verksamhet visat sig lämpliga för högre handelsutbildning.

Ekonomföreningen framhåller, att arbetsmarknadsläget för civilekonomerna f. n. karakteriseras av en något ökad efterfrågan jämförd med förhållandena under de närmast föregående två åren. Iakttagelsen grundar sig helt på den platsförmedlande verksamhet, som utövas av föreningen och som omfattar flertalet av civilekonomernas nyanställningar och platsbyten.

För egen del finner de sakkunniga, liksom 1947 års handelshögskoleutredning, det mycket vanskligt att uppskatta det nuvarande och framtida behovet av civilekonomer. Emellertid förefaller det de sakkunniga som om man i brist på fasta hållpunkter för en arbetsmarknadsprognos bör tillmäta det förhållandet en viss betydelse, att handelshögskolorna sedan en lång följd av år haft avsevärt flera inträdessökande än som kunnat mottagas. Detta synes enligt de sakkunniga tyda på, att ett latent behov av fler civilekonomer finns. Gentemot de farhågor, som uttalats för att andra yrkesområden kan bli lidande på att handelshögskolorna får en större andel av de årliga studentkullarna, kan enligt de sakkunniga invändas, att en viss del av de studenter, som nu förvägras en önskad handelshögskoleutbildning, ej kommer att tillföras andra yrkesområden utan under alla förhållanden blir verksamma inom näringslivet ehuru med en lägre handelsutbildning än den avsedda.

De sakkunniga finner en viss ökning av elevintagningen vid handelshögskolorna vara befogad; ökningen bör dock beträffande handelshögskolan i Göteborg hållas inom en snäv ram. De sakkunniga anser, att det bör ankomma på högskolans ledning att bedöma vilken marginal för ökad elevintagning, som kan stå till förfogande.

**Personalfrågor och lönekostnader.**

Handelshögskolans styrelse har för högskolans fortsatta verksamhet uppgjort och till de sakkunniga ingivit en s. k. normalstat, innehållande förslag till de personalökningar styrelsen önskar få genomförda. Styrelsen har föreslagit att staten skall tillämpas fr. o. m. den 1 juli 1953.

I fortsättningen redogörs för styrelsens yrkanden och de sakkunnigas förslag i anledning härav. De sakkunniga har vid uppgörande av sitt förslag till personalstat för högskolan genomgående tillämpat det statliga lönesystemet beträffande ordinarie och extra ordinarie personal vid högskolan. Även föreslagna arvoden har beräknats med ledning av vad som gäller vid statliga högre undervisningsanstalter.

Vad först angår **huvudämnen**a och **personalen** med **heltidstjänstgöring** föreslår styrelsen, att för ämnet *nationalekonomi med statistik* inrättas en docentur i statistik samt vidare en assistentbefattning med ett årligt arvode av 11 400 kronor.

De sakkunniga anser sig icke kunna tillstyrka att docenturen i statistik inrättas, då detta ämne utgör endast en relativt liten del av huvudämnet. Assistenttjänsten finner de sakkunniga behövlig så länge den nuvarande docenten i ämnet åtnjuter tjänstledighet; professorn bör nämligen ha tillgång till två biträdande lärarkrafter i ämnets allmänna del. Docenten väntas emellertid återinträda i tjänst med ingången av nästkommande läsår. För budgetåret 1953/54 föreslår de sakkunniga sålunda följande personal för undervisningen i nationalekonomi med statistik, nämligen en professor (Co 14), en docent (Ce 30) och en biträdande lärare (arvode 13 800).

Beträffande *företagsekonomi I* föreslår styrelsen, att den nuvarande docenturen ändras till en preceptur i ämnesdelarna revisionsteknik och taxeringsväsen.

De sakkunniga framhåller, att taxeringsväsendet numera rymmer så många svårbemästrade problem, att såväl staten som den enskilda företagsamheten har starkt behov av experter på området. Vidare föreligger brist på taxeringsassistenter vid länsstyrelserna. De sakkunniga förordar därför, att ifrågavarande docenttjänst omvandlas till en preceptur. Uppflyttningen av docentbefattningen bör emellertid anstå till dess kompetent sökande finns att tillgå. Docentlönen bör enligt de sakkunniga om så erfordras kunna partiellt användas för arvode åt en biträdande lärare. För budgetåret 1953/54 föreslås sålunda följande personal, nämligen en professor (Co 14), en docent (Ce 30) (t. v. ersatt av en biträdande lärare; arvode 13 800), en biträdande lärare (arvode 13 800), en assistent (arvode 11 400).

För ämnet *företagsekonomi II* föreslår styrelsen en docentur i utbyte mot den nuvarande biträdande läraren. Varje professur bör enligt styrelsen — ej minst av rekryteringsskäl — ha en därtill knuten docentur. Vidare anses en assistentbefattning med arvode av 11 400 kronor erforderlig.

De sakkunniga anser sig icke kunna förorda att en docentur inrättas, främst med hänsyn till att professuren i ämnet nyligen tillkommit. Däremot



tillstyrks att, förutom den biträdande läraren, en assistent anställs. För budgetåret 1953/54 föreslås sålunda följande personal, nämligen en professor (Co 14), en biträdande lärare (arvode 13 800), en assistent (arvode 11 400).

För ämnet *rättsvetenskap* hemställer styrelsen att en docentur inrättas. Professorn i ämnet har särskilt behov av biträde i undervisningen på grund av att han är förordnad som rektor för högskolan.

De sakkunniga finner det i och för sig önskvärt att en docentur i rättsvetenskap inrättas. Då emellertid möjligheterna att förstärka lärarkrafterna med tillfällig arbetskraft är relativt goda samt professorn i ämnet genom förstärkning av personalen å rektorsexpeditionen indirekt fått en viss lättnad i arbetsbördan, anser sig de sakkunniga icke f. n. böra tillstyrka en docentur. Däremot förordar de sakkunniga, att medel beräknas för en utökning av de tillfälliga lärarkrafterna i ämnet. För budgetåret 1953/54 föreslås följande personal, nämligen en professor (Co 14), en biträdande lärare (arvode 13 800).

Lärarpersonalen i ämnet *ekonomisk geografi* bör enligt styrelsen förstärkas med en docent.

Sedan bl. a. jämförelser gjorts beträffande lärarbesättning och elevantal i ämnet vid universiteten och vissa högskolor har de sakkunniga ansett sig böra förorda att en docentur inrättas i ekonomisk geografi. För budgetåret 1953/54 föreslår de sakkunniga följande personaluppsättning för detta ämne, nämligen en professor (Co 14), en docent (Ce 30) och en biträdande lärare (arvode 13 800).

Beträffande den arvodesanställda lärarpersonalen med begränsad tjänstgöring föreslår styrelsen vissa inskränkningar som följd av den planerade utökningen av den heltidsanställda personalen. Sålunda har styrelsen för budgetåret 1953/54 endast räknat med fyra tillfälliga lärare i huvudämnena till en sammanlagd kostnad av omkring 10 000 kronor för år, fördelade enligt följande: en lärare i statistik (arvode 2 700) under förutsättning att docentur i ämnet ej inrättas, en lärare i matematik (arvode 1 000) samt 2 lärare i rättsvetenskap (arvode 3 900 och 1 900). Härutöver har styrelsen räknat med viss arbetskraft för tentamensrättning samt ett anslag å 5 000 kronor för tillfälliga föreläsare.

De sakkunniga har icke något att erinra mot styrelsens beräkning men finner med hänsyn till att de ej upptagit någon docentur i rättsvetenskap att tillfälliga lärarkrafter bör få anlitas i något ökad utsträckning i detta ämne. Kostnaden härför beräknas till omkring 2 000 kronor. De sakkunniga föreslår sålunda, att sammanlagt 12 000 kronor beräknas för tillfälliga lärare i huvudämnena under budgetåret 1953/54. Anslaget för tillfälliga föreläsare bör enligt de sakkunniga icke upptagas till mer än 2 000 kronor.

I fråga om den administrativa personalen föreslår styrelsen för *rektorsexpeditionens* del att nuvarande personaluppsättning bibehålls. Härutöver hemställs om ett årligt anslag å 7 000 kronor för extra arbetskraft.

Enligt de sakkunniga bör kamrerstjänsten med hänsyn till vad som föreslagits i prop. 1952:241 beträffande motsvarande tjänster vid jämförliga institutioner uppflyttas från Ce 25 till Ce 27. I övrigt anser de sakkunniga att endast två biträden med heltidstjänstgöring bör vara anställda å rektorsexpeditionen. Med hänsyn till arbetsuppgifterna bör dessa emellertid icke placeras i högre lönegrader än Ce 13 och Ce 11. I syfte att undvika löneminskningar för nuvarande befattningshavare föreslår de sakkunniga att biträdestjänsterna placeras i 13:16 resp. 11:13 eller — om en dylik löneklassplacering icke anses möjlig — att de tillerkännes personliga lönetillägg. För budgetåret 1953/54 bör sålunda för administrationens del räknas med följande personal, nämligen en kamrer (Ce 27), en kontorist (Ce 13), ett kanslibitråde (Ce 11).

Personalen å *biblioteket* föreslås av styrelsen utökad med ett skrivbiträde å halvtid för att möjliggöra att biblioteket hålls öppet även på kvällarna.

De sakkunniga föreslår, att bibliotekarietjänsten uppflyttas från Ce 26 till Ce 27 med hänsyn till den ändrade lönegradsplacering, som i prop. 1952:241 föreslagits för motsvarande tjänster vid jämförliga institutioner. De sakkunniga vill icke motsätta sig den begärda personalökningen och föreslår, att för budgetåret 1953/54 beräknas följande personal för biblioteket, nämligen en bibliotekarie (Ce 27), en biblioteksassistent (Ce 15), två skrivbiträden, varav ett med halvtidstjänst (Ce 8).

I fråga om behovet av *skrivbiträden å institutionerna samt vaktmästare* hemställer styrelsen, att utöver nuvarande personal ett skrivbiträde å halvtid anställs å rättsvetenskapliga institutionen.

De sakkunniga förklarar sig icke ha något att erinra häremot och räknar med att för institutionernas del erfordras tillhoppa fem skrivbiträden med heltidstjänst och ett biträde med halvtidstjänst, samtliga med placering i lönegraden Ce 8. De sakkunniga utgår från att två vaktmästare erfordras liksom f. n.; de bör inplaceras i Ce 12 och Ce 10. De sakkunniga erinrar om att de nuvarande befattningshavarna åtnjuter lön enligt 16 resp. 12 löneklassen. Då de skäligen ej bör vidkännas någon löneminskning, bör de enligt vad de sakkunniga föreslår genom personliga lönetillägg eller lämpligt anpassad löneklassplacering bibehållas vid nuvarande löneställning.

Beträffande *språkundervisningen* har styrelsen föreslagit att ett lektorat i engelska inrättas med hänsyn till den omfattande undervisningen i detta språk. Kostnaden härför skulle emellertid i viss mån uppvägas, om lektorn i engelska även kunde svara för huvuddelen av undervisningen i tyska. I övrigt har någon ändring icke föreslagits. Den sammanlagda kostnaden för språkundervisningen efter lektoratets tillkomst har styrelsen beräknat till omkring 50 000 kronor.

De sakkunniga, som i och för sig icke har något att erinra mot förslaget, anser, att frågan bör skjutas på framtiden, bl. a. med hänsyn till att det är osäkert om en lärare med den önskade ämneskombinationen kan erhållas redan nästa läsår. De sakkunniga har för sin del beräknat kostna-

den för språkundervisning under budgetåret 1953/54 till sammanlagt 45 000 kronor, vilket ungefär motsvarar den nuvarande kostnaden.

De sakkunniga erinrar om att de vid sitt förslag till personalstat utgått ifrån det statliga lönesystemet och framhåller, att en naturlig konsekvens härav skulle vara att befattningshavarna ifråga även formellt inordnades under statens allmänna avlöningsreglemente på samma sätt som skett beträffande viss personal vid Stockholms och Göteborgs högskolor. De sakkunniga förordar, att en motsvarande reglering kommer till stånd beträffande personalen vid handelshögskolan i Göteborg, men konstaterar, att innan förslag härom kan föreläggas riksdagen torde få övervägas, vilka undantagsbestämmelser från de allmänna reglerna, som eventuellt kan bli nödvändiga på enstaka punkter.

De sakkunniga föreslår att vid handelshögskolan i Göteborg under budgetåret 1953/54 den fast anställda personalen skall utgöras av följande befattningshavare.

## Tjänstemän å ordinarie stat:

	Lönegrad
5 professorer .....	Co 14

## Extra ordinarie tjänstemän:

3 docenter .....	Ce 30
1 bibliotekarie .....	Ce 27
1 kamrer .....	Ce 27
1 biblioteksassistent .....	Ce 15
1 kontorist .....	Ce 13
1 förste vaktmästare .....	Ce 12
1 kanslibitråde .....	Ce 11
1 vaktmästare .....	Ce 10
7 kontorsbiträden .....	Ce 8

Härjämte föreslår de sakkunniga, att för huvudämnenas del beräknas 5 arvoden å 13 800 kronor till biträdande lärare samt två arvoden å 11 400 kronor till assistenter. Med hänsyn till den möjligheten att någon av de biträdande lärarna kan återopa docentkompetens har dessutom beräknats ett tilläggsarvode å 6 700 kronor. Vidare har till arvoden åt speciallärare upptagits ett belopp av 12 000 kronor samt för tillfälliga föreläsare beräknats 2 000 kronor. Rektors arvode (honorarium) har beräknats att utgå oförändrat med 3 000 kronor. Kostnaden för språkundervisningen har uppskattats till 45 000 kronor. För tillfällig skrivbiträdes- och vaktmästarhjälp samt vikariatsersättningar beräknas 6 000 kronor.

På grundval av detta förslag beträffande personalen har de sakkunniga upprättat följande avlöningsstat:

## Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....	103 500
2. Arvoden .....	62 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....	231 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....	119 000
Summa kronor	515 500

Från anslagsposten till arvoden är följande arvoden avsedda att bestridas.

Rektors honorarium .....	3 000
Arvoden till speciallärare i huvudämnena .....	12 000
Arvoden till språklärare .....	45 000
Arvoden till tillfälliga föreläsare .....	2 000
Summa kronor	62 000

### Pensionsfrågan.

De sakkunniga anför, att frågan om pensioneringen av handelshögskolans personal övervägts inom 1951 års pensionsutredning. Utredningen har i skrivelse till Kungl. Maj:t den 15 december 1952 för högskolans del förordat anslutning till pensionsreglementet för statens pensionsanstalt i samma omfattning som skett beträffande högskolorna i Stockholm och Göteborg; dock under förutsättning att avtalet rörande handelshögskolans framtida verksamhet kommer till stånd.

De sakkunniga tillstyrker ett dylikt arrangemang och anser sig — på grund av utredningens ställningstagande och omständigheterna i övrigt — kunna räkna med att högskolan får sin pensionsfråga ordnad på sådant sätt. Med hänsyn härtill bör enligt de sakkunniga i högskolans utgiftsstat upptagas ett belopp som svarar mot de huvudmansavgifter, som högskolan kan beräknas få erlægga enligt SPA-reglementet. Denna kostnad beräknar de sakkunniga — vid den personaluppsättning som tidigare förordats — till 26 000 kronor för budgetåret 1953/54. Härutöver har högskolan att erlægga engångsavgifter till anstalten. Dessa avgifter har inom anstalten uppskattats till 328 000 kronor.

De sakkunniga anmärker, att ett inordnande av högskolans lärare och övriga tjänstemän under SPA-reglementet innebär, att staten — redan till följd av pensionsreglementets grunder för avgiftsbetalning — påtager sig halva kostnaden för pensioneringen. Högskolans utgiftsstat kommer följaktligen att belastas med pensionsavgifter motsvarande endast ungefär hälften av den totala pensioneringskostnaden.

### Omkostnader.

De sakkunniga föreslår — efter granskning av ett utav högskolans styrelse framlagt statförslag — att följande omkostnadsstat tillämpas för högskolan för budgetåret 1953/54.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i> .....	1 500
2. Reseersättningar, <i>högst</i> .....	1 500
3. Resestipendier åt ordinarie lärare, <i>högst</i> .....	4 000
4. <i>Expenser:</i>	
a) bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i> .....	40 000
b) renhållning och städning, <i>förslagsvis</i> .....	27 000
c) övriga <i>expenser, högst</i> .....	25 000
5. Tryckningskostnader, <i>högst</i> .....	13 000

6. Biblioteket, <i>högst</i> .....	20 000
7. Underhåll av byggnad, <i>förslagsvis</i> .....	3 000
8. Försäkringar, <i>förslagsvis</i> .....	4 000
9. Siffergranskning och revision, <i>högst</i> .....	1 000
	Summa kronor 140 000

### Inkomster m. m.

De sakkunniga framhåller, att högskolans inkomster — bortsett från statliga och kommunala bidrag — främst utgörs av kapitalavkastning och elevavgifter. Den förra beräknas för budgetåret 1953/54 uppgå till omkring 75 000 kronor och de senare till omkring 100 000 kronor under förutsättning att nuvarande avgift om 200 kronor per termin bibehålls.

Vidkommande elevavgifterna erinrar de sakkunniga om att Sveriges förenade studentkårer hos Kungl. Maj:t hemställt att terminsavgifterna vid handelshögskolorna i Stockholm och Göteborg fr. o. m. budgetåret 1953/54 avskaffas eller nedbringas till en formell avgift av samma storleksordning som vid Stockholms högskola samt att handelshögskolorna lämnas full kompensation för det inkomstbortfall, som härigenom uppstår. De sakkunniga anser även för sin del att elevavgifterna vid handelshögskolan i Göteborg bör nedbringas i nivå med motsvarande avgifter vid flertalet andra högre läroanstalter så att undervisningen i det närmaste blir avgiftsfri. Då emellertid enligt de sakkunnigas mening frågan om avgiftsfriheten vid de högskolor, där sådan ännu ej råder, måhända bör lösas i ett sammanhang, torde även för budgetåret 1953/54 få räknas med avgifter vid handelshögskolan i Göteborg av i huvudsak samma storlek som de nuvarande. De sakkunniga vill dock understryka vikten av att handelshögskoleeleverna utan alltför långt dröjsmål erhåller fri undervisning.

Av högskolans övriga inkomster är enligt de sakkunnigas mening endast hyresinkomsterna av den storleksordning att de bör särskilt nämnas. Dessa inkomster har för budgetåret 1953/54 beräknats till 15 000 kronor. Högskolans egna inkomster skulle därmed enligt de sakkunnigas beräkning för nästa budgetår uppgå till  $(75\ 000 + 100\ 000 + 15\ 000 =)$  190 000 kronor.

De sakkunniga erinrar om att de för budgetåret 1953/54 beräknat handelshögskolans utgifter för avlöningar till 515 500 kronor, för omkostnader till 140 000 kronor och för pensioner till 26 000 kronor eller tillhopa 681 500 kronor. Mot detta svarar högskolans egna inkomster, 190 000 kronor. Mellanskillnaden  $(681\ 500 - 190\ 000 =)$  491 500 kronor bör täckas genom bidrag från stat och kommun. Med dessa utgångspunkter har de sakkunniga uppgjort följande huvudstat beträffande handelshögskolans inkomster och utgifter för budgetåret 1953/54.

### Utgifter:

1. Avlöningar, <i>förslagsvis</i> .....	515 500
2. Omkostnader, <i>förslagsvis</i> .....	140 000
3. Pensioner, <i>förslagsvis</i> .....	26 000
	Kronor 681 500

## Inkomster:

1. Avkastning från högskolans fonder .....	75 000
2. Elevavgifter .....	100 000
3. Hyresinkomster .....	15 000
4. Bidrag av stat och kommun .....	491 500
	Kronor 681 500.

#### IV. Statens, Göteborgs stads och handelshögskolans framtida inbördes förhållanden i ekonomiskt och organisatoriskt hänseende.

De sakkunniga erinrar om att de enligt utredningsdirektiven erhållit uppdrag att upptaga förhandlingar med Göteborgs stad om ekonomiskt stöd åt handelshögskolan och att undersöka möjligheterna att med högskolan som tredje part nå en avtalsmässig reglering av de inbördes förhållandena mellan staten, staden och handelshögskolan.

De sakkunniga anmäler, att förhandlingar i ärendet ägt rum och att de lett till ett preliminärt avtal mellan parterna ifråga. Avtalsförslaget torde som *bilaga* få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende.

Om avtalet uttalar de sakkunniga, att det främst innebär att statens och stadens representanter överenskommit om en fördelning av det belopp, som varje år enligt av Kungl. Maj:t godkänd stat för handelshögskolan icke täckes av högskolans egna medel. Av denna summa — kallad anslagssumman — skall 105 000 kronor fördelas så, att staten betalar  $\frac{2}{3}$  eller 70 000 kronor och staden  $\frac{1}{3}$  eller 35 000 kronor; av den överskjutande delen skall staten betala  $\frac{3}{4}$  och staden  $\frac{1}{4}$ , dock att stadens sammanlagda bidrag icke skall överstiga 175 000 kronor. Då en del av pensioneringskostnaden enligt vad tidigare sagts ej kommer att ingå i anslagssumman innebär detta, att statens bidrag blir något större än fördelningsregeln anger. Vid väsentligt ändrade förhållanden, t. ex. en förskjutning i penningvärdet, skall förhandlingar upptagas om en reglering av stadens maximibidrag.

Högskolan skall vidare enligt avtalet bibehållas vid sin ställning såsom enskild institution. Kungl. Maj:t har emellertid förbehållits rätt att meddela föreskrifter i fråga om högskolans organisation och verksamhet. Förslag till ändring av grundstadgarna skall underställas stadsfullmäktige och handelskammaren i Göteborg för yttrande.

Högskolans styrelse skall enligt avtalet bestå av sju ledamöter. Ordförande och en ledamot förordnas av Kungl. Maj:t, stadsfullmäktige och handelskammaren i Göteborg utser vardera två ledamöter; högskolans rektor är självskriven ledamot.

Avtalets giltighetstid har bestämts till 15 år. Därest uppsägning icke sker minst två år före avtalstidens utgång, förlänges avtalet varje gång med femton år.

## V. Yttranden.

*Statskontoret* tillstyrker, att statsmakterna godkänner det mellan staten, Göteborgs stad och handelshögskolan i Göteborg träffade avtalet. Vad de sakkunniga i övrigt föreslagit föranleder endast den erinran från statskontorets sida, att befordringskungörelsen bör tillämpas på icke-ordinarie biträden för skriv- och kontorsgöromål. Ämbetsverket meddelar, att det icke behandlat pensionsspörsmålen, vilka emellertid kommer att upptagas vid granskningen av 1951 års pensionsutrednings den 15 december 1952 avgivna förslag. — *Kanslern för rikets universitet och rektorsämbetet vid Göteborgs högskola* samt *handelskammaren i Göteborg* har icke funnit anledning till erinran mot de framlagda förslagen. — *Stadsfullmäktige i Göteborg* meddelar, att fullmäktige vid sammanträde den 21 januari 1953 beslutat godkänna det föreliggande avtalet.

*Styrelsen för handelshögskolan i Göteborg* har framfört erinringar på vissa punkter mot de sakkunnigas förslag rörande lönefrågor. Styrelsen anför att den i avlöningsstaten upptagna anslagsposten till arvoden m. m. specificerats på visst sätt och framhåller att det t. ex. vid uppkomna vakanser kan bli nödvändigt att disponera de för arvoden till assistenter och biträdande lärare avsedda medlen på annat sätt än som förutsatts i staten. Styrelsen hemställer, att den skall tillerkännas rätt att utan hänvändelse till Kungl. Maj:t vidtaga för undervisningens bedrivande behövliga dispositioner inom den för ifrågavarande personal fastställda anslagsramen. De sakkunnigas förslag om att lönen för docenten i företagsekonomi I skall — därest kompetent sökande ej finns att tillgå — kunna partiellt användas för arvode åt en biträdande lärare bör enligt styrelsen tillämpas också på andra docentbefattningar med tillägg att även den inbesparade löneskillnaden bör få användas som arvode åt biträdande lärarkrafter. Styrelsen hemställer också att den — när det gäller biträdespersonalen på institutionerna — skall få rätt att inom ramen för två kontorsbiträdeslöner vid behov anställa högre kvalificerad arbetskraft än den de sakkunniga förutsatt.

Biblioteksassistenten bör enligt styrelsen — liksom skett efter förslag i propositionen 1952: 241 med motsvarande befattningshavare vid Stockholms högskola och Chalmers tekniska högskola — uppflyttas till Ce 17 och erhålla tjänstebestämmelsen förste biblioteksassistent. Förste vaktmästaren föreslås med hänsyn till hans hittillsvarande anställningsvillkor placerad i Ca 12. Vaktmästaren bör enligt styrelsen vara placerad i Ce 11 och icke i Ce 10, som de sakkunniga föreslagit, med hänsyn till att han vid avlösning av förste vaktmästaren omhänderhar skötseln av uppvärmnings- och ventilationsapparaturen.

Styrelsen hemställer, att proposition måtte föreläggas riksdagen om godkännande av det upprättade avtalet, att detta skall tillämpas fr. o. m. den 1 juli 1953 samt att den av de sakkunniga för budgetåret 1953/54 uppgjorda staten måtte fastställas.

Härutöver hemställer styrelsen att proposition måtte framläggas om tillämpning av statens allmänna avlöningsreglemente å handelshögskolans befattningshavare. I anslutning härtill har styrelsen gjort vissa förslag rörande de undantagsbestämmelser, som därvid kan erfordras.

*Sjörättsföreningen i Göteborg* har anfört att mycket starka skäl synes föreningen tala för en avsevärt kraftigare upprustning av handelshögskolans rättsvetenskapliga institution än som förordats i betänkanudet.

### Departementschefen.

Den undervisning och forskning, som bedrivs vid handelshögskolorna i vårt land, är av jämförelsevis sent datum. Handelshögskolornas verksamhet har sålunda pågått endast under 3—4 decennier. Det ligger i öppen dag att dessa högskolor fyller en utomordentligt viktig uppgift i det moderna samhället. På samma sätt som den fortskridande industrialiseringen krävt ökad tillgång på tekniker med högre utbildning har också den allmänna ekonomiska utvecklingen medfört ett stigande behov på näringslivets alla områden av personal med kvalificerad ekonomisk utbildning; detta gäller industri, handel, samfärdsel samt bank- och försäkringsverksamhet. Även i statlig och kommunal verksamhet erfordras i många fall en kommersiell skolning av det slag som handelshögskolorna meddelar. Tillgång på arbetskraft med utbildning från handelshögskolorna har sålunda en påtaglig betydelse för effektiviteten hos vårt näringsliv och åtskilliga samhälleliga organ. Den kvalificerade ekonomiska utbildning, som handelshögskolorna skall ge, kräver som underlag en kontinuerligt bedriven vetenskaplig forskning, som kan möjliggöra att undervisningen hålls på en tillräckligt hög nivå och ständigt är anpassad till utvecklingens krav. Det behöver knappast påpekas att forskningsresultaten samtidigt har en självständig betydelse genom att de ger ökade kunskaper och nya aspekter beträffande vårt näringslivs struktur och funktioner. Det kan alltså sägas vara ett klart ådagalagt samhällsintresse att handelshögskolorna har resurser för att nöjaktigt fylla sina uppgifter.

Handelshögskolan i Göteborg har alltsedan sin tillkomst under förra hälften av 1920-talet utgjort en enskild institution, som finansierats främst genom privata donationer och elevavgifter. Sedan år 1937 har också statsbidrag utgått till handelshögskolans verksamhet. Under de senaste åren har högskolan haft att arbeta under växande ekonomiska svårigheter. I anledning härav tillkallades i maj förra året inom handelsdepartementet särskilda sakkunniga med uppdrag att verkställa utredning rörande handelshögskolans i Göteborg framtida ställning samt att å statens vägnar upptaga förhandlingar rörande statens, Göteborgs stads och handelshögskolans framtida inbördes förhållanden i ekonomiska och organisatoriska hänseenden. I direktiven för utredningen uttalade jag bl. a. att jag kommit till den uppfattningen, att staten, även om ökade ekonomiska resurser erfordrades



för handelshögskolan, icke borde undandraga sig att också i fortsättningen lämna sin medverkan till högskolans verksamhet under betryggande former.

De sakkunniga har nu slutfört sitt uppdrag och framlagt ett förslag till avtal mellan staten, Göteborgs stad och handelshögskolan. I avtalet fastslås på vad sätt de kostnader, vartill högskolans egna inkomster ej förslår — anslagssumman — skall fördelas mellan staten och staden. Av anslagssumman skall 105 000 kronor fördelas så att staten betalar  $\frac{2}{3}$  och staden  $\frac{1}{3}$  samt den överskjutande delen så att staten betalar  $\frac{3}{4}$  och staden  $\frac{1}{4}$ ; dock skall stadens sammanlagda bidrag icke överstiga 175 000 kronor.

Avtalsförslaget innebär vidare, att handelshögskolans nuvarande karaktär av enskild institution icke ändras men att statens inflytande över högskolan förstärks i väsentliga hänseenden. Högskolans inkomst- och utgiftsstat skall årligen fastställas av Kungl. Maj:t, som även i övrigt skall äga att efter styrelsens för handelshögskolan hörande meddela de föreskrifter i fråga om högskolans organisation och verksamhet som Kungl. Maj:t finner erforderligt eller lämpligt.

Avtalsförslaget synes mig innebära en ur principiella synpunkter godtagbar lösning av frågan om Göteborgs handelshögskolas ekonomiska förhållanden. Visserligen medför avtalet ökade förpliktelser för staten, men samtidigt har staten erhållit möjlighet att fastställa högskolans utgiftsram samt att meddela erforderliga föreskrifter om verksamheten. Härtill kommer att även Göteborgs stad påtagit sig ett väsentligt ökat bidrag till högskolan. Avtalsförslaget, som godtagits av stadsfullmäktige i Göteborg och högskolans styrelse, har även tillstyrkts av statskontoret och universitetskanslern. För egen del förordar jag att avtalet godkänns för statens vidkommande. Jag föreslår att riksdagens bemyndigande härtill inhämtas. Därest framdeles behov skulle uppstå av smärre jämkningar i avtalsbestämmelserna, förutsätter jag, att det skall ankomma på Kungl. Maj:t att för statens del besluta om erforderliga ändringar.

Vad de sakkunniga anfört om elevantalet föranleder ingen erinran från min sida. Jag anser sålunda att en mindre ökning av elevintagningen är möjlig; ökningen bör dock tills vidare hållas inom en förhållandevis snäram.

Jag övergår så till frågan om anslag till handelshögskolan i Göteborg för nästa budgetår. De sakkunnigas förslag beträffande högskolans personal kan jag i stort sett biträda. Jämte de redan befintliga fem professurerna bör sålunda vid högskolan finnas tre docentbefattningar. Detta innebär att jag tillstyrker att en ny docentur inrättas för ämnet ekonomisk geografi. Härigenom torde bl. a. bättre förutsättningar skapas för undervisningen i frågor rörande vår utrikeshandel. Vad angår övriga befattningar, vid vilka lön motsvarande viss lönegrad och löneklass utgår, har jag ingen annan erinran mot de sakkunnigas förslag än att jag föreslår att kamrersbefattningen placeras i 25 lönegraden. Mitt ställningstagande innebär att jag icke anser mig kunna biträda de förslag till högre lönegradsplacering för vissa befattningar som föreslagits av högskolans styrelse. Vaktmästarbefattning-

arna bör erhålla tjänstebenämningen förste expeditionsvakt resp. expeditionsvakt. Jag tillstyrker vidare medelsberäkningen för arvodesavlönade lägre lärarbefattningar och deltidsbefattningar, med den inskränkningen att jag f. n. icke är beredd föreslå inrättande av en ny assistentbefattning i ämnet företagsekonomi II. Medel för avlöningar beräknar jag enligt följande stat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....	103 500
2. Arvoden .....	62 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.....	218 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....	119 000
	Summa kronor 502 900

Högskolans styrelse har anfört, att det bör finnas möjlighet för styrelsen att inom de angivna anslagsposterna vidtaga vissa omdispositioner, som kan föränledas av ändrade personal- och undervisningsförhållanden. Detta önskemål torde kunna tillgodoses genom att Kungl. Maj:t vid behov lämnar medgivande till dylika omdispositioner inom ramen för i staten upptagna belopp.

Lönevillkoren för befattningshavarna vid högskolan är f. n. i huvudsak reglerade i överensstämmelse med bestämmelserna i statens allmänna avlöningsreglemente. De sakkunniga har uttalat att högskolans personal även formellt bör inordnas under det statliga avlöningsreglementet. Jag är f. n. icke beredd taga ställning till denna fråga. Jag vill emellertid i detta sammanhang — i anslutning till ett påpekande av statskontoret — framhålla, att den för icke-ordinarie personal i statstjänst gällande reglerade beföringsgången bör tillämpas för handelshögskolans icke-ordinarie biträden för skriv- och kontorsgöromål.

De sakkunnigas förslag till omkostnadsstat anser jag mig böra godtaga. För omkostnader bör sålunda beräknas ett belopp av 140 000 kronor.

Förslag om anslutning till statens pensionsanstalt för personal vid handelshögskolan i Göteborg har framlagts av 1951 års pensionsutredning i betänkande den 15 december 1952. Frågan härom torde senare komma att underställas innevarande års riksdag. Jag förutsätter vid anslagsberäkningen, att i högskolans utgiftsstat upptages ett belopp av 26 000 kronor avseende fortlöpande huvudmansavgifter till statens pensionsanstalt.

Vad beträffar beräkningen av högskolans inkomster — utöver statsbidrag och bidrag från Göteborgs stad — godtager jag likaledes de sakkunnigas förslag. Avkastningen från högskolans fonder bör alltså uppskattas till 75 000 kronor, elevavgifter till 100 000 kronor och hyresinkomster till 15 000 kronor. Högskolans inkomster fränsett statsbidraget och bidraget från Göteborgs stad skulle sålunda uppgå till 190 000 kronor. Jag har i det föregående förordat att för avlöningar beräknas 502 900 kronor, för omkostnader 140 000 kronor samt för pensioner 26 000 kronor. Den totala utgiftssumman uppgår härigenom till 668 900 kronor. Anslagssumman skulle vid bifall till vad jag sålunda föreslagit komma att uppgå till (668 900 —

190 000 ==) 478 900 kronor, varav Göteborgs stads bidrag avtalsenligt utgör 128 475 kronor och statens bidrag 350 425 kronor. I riksstaten för budgetåret 1953/54 bör därför upptagas ett förslagsanslag till Bidrag till handelshögskolan i Göteborg av 350 500 kronor.

Under återopande av vad jag i det föregående anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna det mellan representanter för staten, Göteborgs stad och handelshögskolan i Göteborg träffade avtalet om handelshögskolans framtida ställning;

b) godkänna följande huvudstat för handelshögskolan i Göteborg, att tillämpas tills vidare under budgetåret 1953/54:

#### H u v u d s t a t.

##### Utgifter:

1. Avlöningar, <i>förslagsvis</i> .....	502 900
2. Omkostnader, <i>förslagsvis</i> .....	140 000
3. Pensioner, <i>förslagsvis</i> .....	26 000
	<hr/>
Summa kronor	668 900

##### Inkomster:

1. Avkastning från högskolans fonder .....	75 000
2. Elevavgifter .....	100 000
3. Hyresinkomster .....	15 000
4. Bidrag från Göteborgs stad .....	128 475
5. Bidrag från staten .....	350 425
	<hr/>
Summa kronor	668 900;

c) till *Bidrag till handelshögskolan i Göteborg* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 350 500 kronor.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställer förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

*Lennart Groll.*

## Avtal, upprättat mellan representanter för staten, Göteborgs stad och handelshögskolan i Göteborg.

I syfte att genom samverkan mellan staten och Göteborgs stad trygga handelshögskolans i Göteborg fortsatta utveckling har mellan staten, Göteborgs stad och handelshögskolan — under förutsättning av Kungl. Maj:ts och riksdagens samt stadsfullmäktiges i Göteborg godkännande — träffats följande överenskommelse:

I. Av handelshögskolans styrelse upprättat förslag till stat för handelshögskolan, avseende tiden den 1 juli—den 30 juni (budgetår) samt upptagande på inkomstsidan handelshögskolans för året disponibla egna medel och på utgiftssidan för året beräknade driftkostnader, såsom löne- och pensionskostnader samt omkostnader i övrigt, skall årligen före den 1 augusti kalenderåret närmast före det budgetår, statförslaget avser, ingivas dels till Kungl. Maj:t och dels till stadsfullmäktige, som över förslaget avgiva yttrande till Kungl. Maj:t. Stat för handelshögskolan fastställs av Kungl. Maj:t.

I fastställd stat upptagen utgiftspost må ej överskridas eller användas för annat än avsett ändamål, där ej Kungl. Maj:t på grund av särskilda förhållanden lämnat tillstånd härtill.

II. Till bestridande av den utgiftssumma, som enligt den fastställda staten icke täckes av handelshögskolans egna medel — (*anslagssumman*) — skola staten och staden bidra enligt följande grunder:

a) Av anslagssumman skola 105 000 kronor fördelas så att staten betalar  $\frac{2}{3}$  eller 70 000 kronor och staden  $\frac{1}{3}$  eller 35 000 kronor; av den överskjutande delen skall staten betala  $\frac{3}{4}$  och staden  $\frac{1}{4}$ , dock att stadens sammanlagda bidrag icke skall överstiga 175 000 kronor. Därest väsentligt ändrade förhållanden, t. ex. förskjutning i penningvärdet, inträda, skola förhandlingar upptagas om en reglering av stadens maximibidrag.

Har Kungl. Maj:t lämnat tillstånd, som avses i mom. I andra stycket, skall därigenom tillkommet utgiftsbelopp inräknas i anslagssumman.

b) I statens och stadens bidrag inräknas icke värdet å tomter eller byggnader, som de upplåtit eller må komma att upplåta till handelshögskolan.

c) Statens och stadens bidrag utbetalas till handelshögskolan efter rekvisition kvartalsvis i förskott och i mån av behov.

III. Handelshögskolan bibehålles vid sin ställning såsom enskild institution under ledning av en på nedan angivet sätt sammansatt styrelse; skolan dock härutinnan följande särskilda bestämmelser gälla:

a) För mottagande av donation, som avser annat än tillfälligt ändamål, erfordras Kungl. Maj:ts tillstånd.

b) Handelshögskolan tillhörig fastighet må icke intecknas, försäljas eller annorledes överlätas utan Kungl. Maj:ts godkännande, ej heller må fastighet av handelshögskolan genom köp eller byte förvärvas utan sådant godkännande.

c) Kungl. Maj:t äger i övrigt efter styrelsens för handelshögskolan hörande meddela de föreskrifter i fråga om handelshögskolans organisation och

verksamhet, som Kungl. Maj:t finner erforderliga eller lämpliga, skolandet förslag till föreskrifter, som innebära ändring av grundstadgarna för handelshögskolan, underställas jämväl stadsfullmäktige och handelskammaren i Göteborg för yttrande.

Härvid förutsättes emellertid

att handelshögskolans styrelse skall bestå av sju ledamöter, av vilka

ordföranden och en ledamot förordnas av Kungl. Maj:t,

två ledamöter utses av stadsfullmäktige,

två ledamöter utses av handelskammaren i Göteborg samt

en ledamot är handelshögskolans rektor;

samt att handelshögskolans förvaltning och räkenskaper årligen skola granskas av tre revisorer, utsedda en av Kungl. Maj:t, en av stadsfullmäktige och en av handelskammaren i Göteborg.

IV. Detta avtal träder i kraft den 1 juli 1953 eller den senare dag, Kungl. Maj:t bestämmer, dock senast den 1 juli 1954, och gäller till och med den 30 juni 1968. Därest avtalet icke av någon part uppsäges minst två år före avtalstidens utgång, förlänges avtalets giltighetstid varje gång med femton år.

Detta avtal har upprättats i tre likalydande exemplar, av vilka parterna tagit var sitt.

Göteborg den 9 december 1952.

För staten:

*Conrad Jonsson.*

*Allan Jansson.*

*Carl Olov Sommar.*

För staden:

*J. A. Fagerberg.*

*G. H. Hansson.*

*Nils Holmberg.*

*B. Thorburn.*

För handelshögskolans i Göteborg styrelse:

*Per Nyström.*

*Hadar Berglund.*